

Пише мр Милорад ТИМОТИЋ

ЈАВНОСТ О ВОЈСЦИ

КАКО ОЧУВАТИ
УГЛЕД И ПОВЕРЕЊЕ

Војска као симбол снаге нације и гарант независности и суверенитета државе свугде у свету ужива високи углед, поверење и поштовање у друштву, поготову када је као народна институција заснована на општој војној обавези, као што је било у Србији у Првом светском рату.

Традиција поверења у војску задржала се и после Другог светског рата, када је прекинут политички и идеолошки континуитет и војска постала комунистички идеологизована и, поред одбране независности и суверенитета земље, постала и инструмент одржавања партије на власти. Тај тренд, мање-више стабилан, одржао се у СРЈ и Србији и Црној Гори и после распада СФРЈ.

Приликом распада Југославије ЈНА није одиграла конструктивну улогу, али је друштвени углед наследне војске, ипак, остао висок. Због тога је Центар за цивилно-војне односе, у сарадњи са Институтом за стратегијски маркетинг и истраживање медија, спровео испитивање јавног мњења Србије и Црне Горе са намером да прикупи и процени основне параметре који одређују друштвени углед, положај и општу перцепцију војске у јавности. Испитивања су спроведена у седам кругова од јуна 2003. до априла 2005. године.

Резултати показују да је главни извор информација о Војсци телевизија – тако мисли између 70 и 80 одсто испитаника у Србији, а на другом месту је дневна штампа – између 30 и 40 одсто испитаника. При томе, највише поверења кад је реч о извештавању о Војсци испитаници придају РТС (50 одсто), а затим ТВ Б92 (33 одсто), док око 17 одсто испитаника ниједном медију не поклања велико поверење.

Јавност цени да би у медијима требало да буде више информација о Програму Партнерство за мир, о питањима приступања Србије и Црне Горе НАТОу, војној сарадњи са САД и суседним земљама. За сва питања проценти се крећу између 53 и 70 одсто. Војна штампа, с обзиром на специфичан аудиторјум коме се обраћа, не може надокнадити опште слабости медија у целини, који за сада нису показали довољно занимања да се студиозније баве тим темама и да у том смислу образују своје новинаре и коментаторе.

Испитивања јавног мњења показала су, такође, да је Војска СЦГ високо на лествици националних институција које уживају поверење јавности. У јуну 2003, када је Центар започео испитивање, Војска је уживала највећи процент поверења у јавности – тако се изјаснило нешто више од 70 одсто анкетираних. За нијансу слабији резултат имала је Српска православна црква, а на трећем месту био је школски систем, коме је поверење исказивало око 55 одсто испитаника.

У наредна четири испитивања јавног мњења, обављена у размаку од по три до четири месеца, забележен је благи пад поверења у Војску и она долази на друго место најцењенијих друштвених институција – после СПЦ. У претпоследњем кругу испитивања, спроведеном у јануару 2005. године, бележи се знатније (за 19 одсто) опадање поверења у Војску, и она долази на треће место – сада и после школства. Томе је несумњиво допринео трагични догађај у Топчидеру. У последњем кругу испитивања (почетак априла 2005) поново се повећава процент испитаника који имају поверења у Вој-

Према истраживањима Центра за цивилно-војне односе, Војска СЦГ је високо на лествици националних институција које уживају поверење јавности. У медијима треба да буде више информација о Програму Партнерство за мир, о питањима приступања Србије и Црне Горе НАТОу, војној сарадњи са САД и суседним земљама.

ску, али она и даље остаје на трећем месту.

Треба ипак истаћи да, и поред овог благог опадања процента оних који имају поверење у ВСЦГ, изазваног бројним аферама, политичким контроверзама и несрећним инцидентима у Војсци последњих година, знатна већина јавности још увек верује да су припадници Војске добро оспособљени за извршавање својих задатака. Утолико је значајније да се инциденти и неугодни случајеви, који се десе у Војсци или у вези са Војском, што детаљније истраже и предузму одговарајуће мере како би се традицио-

нално поверење јавности у Војску одржавало и унапређивало.

У испитивањима јавног мњења била су обухваћена и питања која се односе на оцену безбедносних претњи као основу на којој треба изградити будућу војску, затим како јавност гледа на хитност и правце реформе Војске, те питања о односу јавности према евроатлантским безбедносним интеграцијама (Партнерству за мир, НАТОу) и другим међународним институцијама и, конечно, о томе да ли Војска СЦГ треба да учествује у међународним мировним мисијама и под чијом заставом.

У вези са проценом безбедносних претњи нашој земљи, веома стабилан проценат испитаника (Србија 60,6%, Црна Гора 45,6%) сматра да безбедност наше земље на првом месту може бити угрожена потенцијалним сукобима у национално мешовитим срединама.

Ипак, јавност Србије и Црне Горе с разлогом цени да су главне претње за безбедност земље унутрашњег, а не спољашњег карактера, што је значајно приликом одређивања за поједине опције током реформисања и модернизовања Војске. Разумљиво је да јак нагласак треба стављати на њену покретљивост, што бољу обученост и оспособљеност за спречавање и контролу етничких сукоба, али и на опремање савременим борбеним и средствима везе и командовања.

У избору одговора на питање шта би највише допринело безбедности наше земље, у свих седам кругова задржана је тежња благог, али стабилног пораста процента испитаника који се одређују за то да се треба окренути Западу и постати члан Европске уније. Дакле, оријентација према Западу представља најбољи начин учвршћивања безбедности наше земље. Подршка тој опцији повећава се у обе чланице државне заједнице, што је несумњиво последица присуства ове теме у медијима у позитивној конотацији.

Према суду јавности, приоритети у реформи Војске јесу модернизација наоружања и опреме, професионализација Војске и побољшање њеног економског положаја.

Евидентан је и пораст занимања јавности за успостављање демократске цивилне контроле Војске, ограничавање моћи тајних служби и заштиту људских права у Војсци, што показује да у јавном мњењу Србије, доста споро, али ипак сазрева идеја о потреби поштовања и заштите људских права у начелу, па и у Војсци. Томе су, вероватно, допринели ванредни догађаји са трагичним последицама, који су се дешавали последњих година и привукли су велику пажњу јавности. ■

Аутор је координатор пројеката у Центру за цивилно-војне односе